

(Jonáš č. 2, roč. 2020 až 2021)

Nepříznivému osudu navzdory

Jestliže minulá premiéra Studia Ypsilon předložila divákovi vývoj dnešní ulice Spálená trvajícím po dobu mnoha staletí, zahrnuje příběh nazvaný **NÁRODNÍ TRAGÉDIE aneb PŘEKRÁSNÝ NADHASIČ PRAŽSKÝ** časové období pouhých třinácti let. Vše začalo všenárodním nadšením v roce osmašedesátém – samozřejmě v 19. století, i když podobná nálada objevující se o sto let později je tu také zmíněna – a krutou tečku napsal o třináct let později srpen, přesně řečeno dvanáctý. Pokud jde o lokaci, k těm nejdůležitějším událostem dochází nedaleko od Spálené, kdy na pozemku bývalé solnice na vltavském nábřeží byl 16. května 1868 položen základní kámen Národního divadla. Někde poblíž jistě byla i hospoda podobná té divadelní U Anky, kde hosté četli noviny, debatovali, hádali se a dokonce se i poprali. To když soupeření mezi mladočechy a staročechy přešlo z verbální úrovně k práci svalů a pěstí. Také se tu vybírají krejčárky na stavbu oné vysněné budovy projektované architektem Josefem Zítkem.

Autorka hry, loutkoherečka a dramatička Iva Peřinová, obohatila dějovou linku založenou na historických faktech o love story Marjánky a budoucího nadhasiče Čenka, z níž posléze vyplyne tragédie přispívající k vyvrcholení tragédie druhé, té celonárodní. Do té doby ovšem navzdory potížím budova nového divadelního stánku utěšeně roste, jak je na scéně vtipně znázorněno, a v roce 1877 je pod střechou. Teď mohou následovat práce na umělecké výzdobě vnitřních prostor za účasti předních výtvarných umělců, mezi nimi i Vojtěcha Hynaise, v jehož ateliéru se novopečený nadhasič setká s modelkou Lízou, což je začátek jeho tragického konce.

Uprostřed dokončovacích prací přichází požadavek na předčasné otevření divadla v souvislosti s návštěvou korunního prince Rudolfa. Původní březnový termín jeho příjezdu je ale odsouván a tak k slavnostnímu otevření dochází až 11. června 1881 provedením Smetanovy Libuše, jejíž jevištní připomínka, včetně znázornění jednotlivých bodů proslulé věštby, je geziřem režijních a výtvarných nápadů. Kaňkou na slavnostním aktu je to, že autor opery Bedřich Smetana nebyl pozván a do divadla se musel dostat zadním vchodem. Korunní princ se s ním sice setkal, ale rozmluva s tehdy již neslyšícím skladatelem byla spíše nedorozuměním. Odehrálo se ještě dalších jedenáct představení a pak v budově probíhaly dokončovací práce až do srpna. V té době se nadhasič Čeněk nedokáže vyrovnat se svým milostným trápením a volí dobrovolný odchod ze světa. Den jeho pohřbu připadne na 12. srpna, kdy se v odpoledních hodinách objeví na střeše divadla oheň. Shoda nepříznivých okolností včetně účasti pražského hasičstva na Čenkově pohřbu způsobí katastrofální konec kultovní stavby, po němž se ale znovu zvedne vlna vlastenecké sounáležitosti a nových krejcarových sbírek doprovázená odhodláním, že nové divadlo bude ještě krásnější než to, které podleho ničivému živlu. Dotvrzením toho všeho je závěrečná píseň o tom, že český národ neskoná.

Režisérem představení je Peter Oravec, pod jehož vedením byla na začátku loňského roku v tomto divadle uvedena úspěšná adaptace slavné operety Mamzelle Nitouche. Jeho pravou rukou se na scéně stala Jiřina Vacková působící zde v roli jakési akcelérátorky veškerého dění, kdy uvádí a komentuje jednotlivé obrazy, stará se o tempo představení a občas se zapojuje v drobných rolích i herecky. Je to také ona, kdo odstartuje něco jako rozhlasovou reportáž z průběhu požáru, v níž se postupně vystřídají i další účinkující. Organizuje i jevištní ztvárnění původní opony Františka Ženíška zničené požárem a v obnoveném divadle nahrazené dílem Vojtěcha Hynaise. Postavu nadhasiče a trojnásobného otce Čenka hraje s obrovským nasazením Martin Bohadlo a jeho milou Marjánku půvabná

Lumíra Přichystalová. Zdánlivě vedlejší postavou je bláznivá Háta doprovázená svým pejskem a obdařená schopností vidět blížící se katastrofy, což často prezentuje zpěvem podivných songů. Výborně ji hraje Renata Rychlá. Stejně skvělý je i Dominik Renč, spolu s Miroslavem Kořínkem autor hudebního nastudování, a na scéně vystupující v nevděčné roli Hátina psíka občas si odskakujícího ke klavíru. Důležitou osobou je také hostinská Lenky Loubalové a k velmi vytíženým patří i pražští Pepkové Jana Bradáče a Jana Večeři. Scéna Ondřeje Zichy je jednoduchá s načrtnutými Hradčany v horní části zadní stěny a podle potřeby přesouványmi dekoracemi interiéru hospody, ateliéru a dalších prostor. Vtipně je řešeno i přicházení na svět Marjánčiných a Čenkových tří dětí a nechybí ani pohled na jejich domeček. Pokud jde o kostýmy, je to spojení současného sportovního oblečení s dekoračním prvkem pánského oblečení z doby, do níž hra přísluší. Bílá tepláková souprava je doplněna červenou čamarou, přičemž Čeněk jako nadhasič má na bundě tyto barvy prohozené. K tomuto kostýmnímu základu se připojují nejrůznější doplňky, případně je pro určitou roli na čas nahrazen jiným oděvem, pro onu epizodu vhodným.

Ještě stojí za zmínku, že nechybí ani připomenutí původního určení hry pro loutkové divadlo v podobě dvou Čenkových synků, jejichž loutky vodí za ruku Marjánka. Navíc se na střeše divadla ve chvíli vzplanutí prvního ohně na okamžik objevují i loutky maňáskové představující postavy mužů v té době zde pracujících.

Pokud jde o bohatý hudební doprovod, jsou tu využity především dobové vlastenecké písně a jejich parafráze s více či méně upravenými texty. Jako přídavek na závěr úspěšného představení zazní odpichová swingovka připravená Miroslavem Kořínkem.

Obdivuhodné je, že se tato hra rodila v náročných podmínkách letošního jara, v době pro zkoušení divadelních her i další kolektivní aktivity velmi nepříznivé. Díky obětavé práci vedení divadla a všech zúčastněných se už 2. července odehrála předpremiéra, z níž vplynuly poznatky pro další práci, jejímž výsledkem byly premiéry uskutečněné ve dnech 10. a 14. září 2020. Je až symbolické, že si tragédii mařící výsledek dlouholetého usilování všech vrstev české společnosti připomínáme právě teď, kdy bojujeme s neviditelným zákeřným nepřítelem, k jehož zdolání nepostačí žádná celonárodní sbírka ani finanční podpora od samotného císaře pána jako tenkrát, před téměř sto čtyřiceti lety. Přesto nám ta odhodlanost a cílevědomost našich předků snad může být dobrým příkladem i dnes. Přijďte si potřebnou dávku načerpat do Krejcarova paláce Olympic, mezi skvělou partu Jana Schmida.

Ivan Kott